

Nr 91.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggs-
pension åt f. d. yrkesinspektören friherre A. F. J. A.
Funck m. m.; given Stockholms slott den 4 februari
1927.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av stats-
rådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departe-
mentschefen under punkterna 1:o—6:o hemställt.

GUSTAF.

Jakob Pettersson.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
4 februari 1927.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden
RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN,
ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Pettersson, anför:

1:o.

I en till socialstyrelsen ingiven och av styrelsen med skrivelse den 6 no-
vember 1926 överlämnad skrift har f. d. yrkesinspektören i tredje yrkes-
inspektionsdistriktet, friherre Axel Fredrik Johan August Funck anhållit, att
åt honom måtte beredas skäligt tillägg till honom beviljad författningsenlig
pension.

*Ang. tilläggs-
pension åt
f. d. yrkes-
inspektören
friherre A. F.
J. A. Funck*

Av handlingarna i ärendet framgår, att friherre Funck, som är född den 9 mars 1861, från och med den 15 januari 1909 varit anställd i yrkesinspektionens tjänst. Efter att på grund av Kungl. Maj:ts förordnande hava uppehållit yrkesinspektörsbefattningen i Linköpings distrikt under tiden 15 januari—26 maj 1909 förordnades Funck den 14 september samma år av kommerskollegium att från och med sistnämnda dag tillsvidare under uppkommen ledighet uppehålla yrkesinspektörstjänsten i Härnösands distrikt, varefter Kungl. Maj:t den 26 november 1909 förordnade Funck att tillsvidare vara yrkesinspektör i sistnämnda distrikt. Den 20 december 1912 utnämndes Funck att från och med den 1 januari 1913 — då yrkesinspektionen överfördes å ordinarie stat — vara yrkesinspektör i tredje distriktet. Från denna befattning erhöi han, som den 9 mars 1926 uppnått pensionsåldern, genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 februari 1926 avsked från och med den 10 mars 1926.

Pensionsunderlaget för manlig yrkesinspektör utgör 6,360 kronor, och för hel pensions erhållande krävas 25 tjänstår. Då Funck, såsom av det nyss anförda framgår, i pensionsavseende kunnat räkna endast 16 tjänstår, har hans pension vid avgången bestämts till $\frac{16}{25}$ av pensionsunderlaget eller efter föreskriven avrundning till 4,080 kronor årligen.

Jag ber att i detta sammanhang få erinra om, att ny lönereglering för vissa befattningshavare vid yrkesinspektionen, däribland yrkesinspektörerna, trätt i tillämpning från och med den 1 juli 1923, i samband varmed höjning av vederbörande pensionsunderlag ägt rum. Före sistnämnda dag utgjorde högsta pensionsunderlaget för yrkesinspektör 5,200 kronor.

Det må vidare bringas i erinran, att frågan om pensionsålder och antalet tjänstår för erhållande av hel pension för yrkesinspektörer varit föremål för behandling av 1913 års riksdag i anledning av framställning av Kungl. Maj:t (proposition nr 288). Den s. k. yrkesfarekommittén, vars betänkande legat till grund för yrkesinspektionens ordnande, hade föreslagit, att nämnda befattningshavare skulle undantagas från pensionslagens allmänna regler i nyssnämnda avseenden och att för dem skulle i stället stadgas en pensionsålder av 62 år samt en tjänstålder för hel pension av 30 tjänstår. Efter ytterligare utredning förelades frågan för 1913 års riksdag. Under denna utredning hade av socialstyrelsen framhållits, att för rätt till hel pension borde bestämmas allenast 20 tjänstår. Statskontoret åter hade ansett, att fordran på minst 25 tjänstår borde kunna uppställas för hel pension åt yrkesinspektör, varvid statskontoret framhållit, att det visserligen icke kunde förnekas, att en del av dåvarande yrkesinspektörer därigenom skulle nödgas avgå med en jämförelsevis låg pension, men att denna av övergångsförhållanden föranledda olägenhet borde, därest eljest omständigheterna därtill kunde föranleda, avhjälpas genom framställning till riksdagen i varje särskilt fall. I propositionen upptogs statskontorets förslag, och därvid erinrades, att det visserligen vore riktigt att, om man utginge från de dåvarande yrkesinspektörernas antagningsålder, allenast 20 tjänstår syntes böra fordras, men att, då de yrkesinspektörer, som därefter komme att utnännas, i genomsnitt syntes komma att hava

lägre antagningsålder än de dåvarande, man icke syntes kunna stanna vid ett så begränsat antal tjänstår. Därest dåvarande tjänstinnehavare vid avgång från tjänsten vid 62 års ålder på grund av färre tjänstår än 25 ej skulle erhålla hel pension, ansågs det böra i varje särskilt fall prövas, huruvida framställning till riksdagen borde göras om beredande av tillägg till pensionen.

Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag beträffande antalet tjänstår för hel pension men bestämde pensionsåldern för yrkesinspektör till 65 år.

I den föreliggande ansökningen har *friherre Funck* såsom stöd för sin framställning åberopat departementschefens nyss återgivna uttalande i propositionen nr 288 till 1913 års riksdag samt vidare framhållit, att han saknade enskild förmögenhet och därför för sitt uppehälle vore helt hänvisad till sin pension.

Socialstyrelsen har i sin berörda skrivelse anfört bland annat följande:

Av 1913 års uppsättning av yrkesinspektörer hade hittills fyra avgått på grund av uppnådd ålder av 65 år, av vilka två med avkortad pension, nämligen yrkesinspektören i åttonde distriktet G. R. Schenson från och med den 6 oktober 1923 och senast Funck från och med den 10 mars 1926. Schenson hade vid avgången tillgodoräknats 21 tjänstår och erhållit en till 5,352 kronor uppgående årlig pension. Från Schenson hade någon framställning om tilläggspension ej inkommit, säkerligen beroende på att han, som avgått några få månader efter den nya lönereglerns ikraftträdande den 1 juli 1923, kommit i åtnjutande av en pension, vilken något överstigit hel pension enligt den förut gällande lönestaten, vadan utsikten att därutöver erhålla någon tilläggspension måst för honom, och väl med rätta, hava tett sig mycket ringa.

Beträffande den föreliggande framställningen ville styrelsen varmt tillstyrka densamma, då den till Funck enligt gällande bestämmelser utgående pensionen måste anses mycket låg. Vid övervägande av frågan, med vilket belopp pensionsförbättring borde tillkomma Funck, hade styrelsen stannat för att dylik förbättring skäligen borde tillerkännas honom med sådant belopp, att summan av detsamma och den avkortade pension, som han nu erhöle, uppginge till det belopp, varmed pension högst utgått till yrkesinspektör enligt den före den 1 juli 1923 gällande lönestaten. Detta belopp hade utgjort 5,200 kronor eller, med tillämpning av nu gällande bestämmelse om avrundning av pensionsbelopp till närmast högre med tolv jämnt delbara tal, 5,208 kronor. I enlighet härmed skulle tilläggspensionen böra bestämmas till 1,128 kronor. Densamma syntes böra utgå från och med den 10 mars 1926.

Socialstyrelsen har alltså hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att f. d. yrkesinspektören friherre Funck finge från och med den 10 mars 1926 under sin återstående livstid åtnjuta, utöver honom redan tillerkänd pension, en årlig tilläggspension av 1,128 kronor.

I infordrat, den 27 november 1926 dagtecknat utlåtande i ärendet har *statskontoret*, efter erinran om 1913 års riksdags behandling av yrkesinspektörernas pensionsfråga, anfört följande:

Om riksdagen utan ändring godtagit vad Kungl. Maj:t sistnämnda år föreslagit i fråga om yrkesinspektörs pensionsålder samt om för hel pension erforderlig tjänstålder, skulle givetvis förutsättningar varit för handen för framställning till riksdagen om beredande av tillägg till pensionen för friherre

Funck. Då emellertid riksdagen visserligen beslutit, att 25 tjänstår skulle erfordras för att erhålla hel pension, men samtidigt höjt pensionsåldern från föreslagna 62 år till 65 år, hade därigenom tillfälle beretts för yrkesinspektörerna att intjäna ytterligare tre tjänstår utöver vad som kunnat äga rum, därest Kungl. Maj:ts förslag i oförändrat skick godtagits. Till följd härav hade frågan om beredande av tilläggs pension givetvis kommit i ett i viss mån annat läge.

Lades härtill, att för yrkesinspektörerna blivit från och med den 1 juli 1923 gällande nya avlöningsförmåner, med påföljd att pensionsunderlaget stigit från högst 5,200 till 6,360 kronor, måste i själva verket en viss tvekan uppstå, huruvida sökandens pension, vilken vid avgång vid den av Kungl. Maj:ts föreslagna pensionsåldern och med då gällande pensionsunderlag skulle hava utgjort 2,710 kronor men nu blivit 4,080 kronor, verkligen gäve anledning till vidtagande av särskild åtgärd i syfte att förbättra densamma.

Emellertid måste uppmärksammas, att ett pensionsbelopp av 6,360 kronor numera bestämts såsom det normala för en yrkesinspektör i jämförelse med övriga befattningshavare i statens tjänst, samt att den avsevärda nedsättningen av sökandens pensionsbelopp i förhållande till det för honom gällande pensionsunderlaget givetvis föranletts av det under första tiden av yrkesinspektionens tillvaro rådande förhållandet, att denna bana då ännu icke erbjudit annan statsanställning än i befattning såsom yrkesinspektör, en befattning, som enligt sakens natur krävde lång erfarenhet och mognat omdöme samt alltså kunde anförtros endast åt person i mera framskriden ålder, medan däremot numera karriären vid yrkesinspektionen kunde börja genom anställning vid jämförelsevis tidig ålder i befattning såsom assistent vid inspektionen.

På grund härav och med hänsyn till vad socialstyrelsen anfört i fråga om beloppet av den tilläggs pension, som styrelsen ansett böra beredas sökanden, ville statskontoret icke motsätta sig, att framställning avlättes till riksdagen i överensstämmelse med styrelsens förslag.

Då å det sammanlagda belopp, som härigenom skulle i pension tillkomma sökanden, icke skulle utgå annan tilläggsförmån än dyrtidstillägg enligt de grunder, som nu gällde eller framdeles kunde vara fastställda för dylik förmån åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, komme sökandens pensionsförmåner i allt fall icke att uppgå till samma belopp, som tillkommit honom, om han erhållit hel pension, innan det nuvarande pensionsunderlaget för yrkesinspektör blivit gällande, enär han då bekommit även de förhöjningar, som avsåges i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

Departements-
chefen.

För min del finner jag det vara billigt, att någon förhöjning av den friherre Funck författningssenligt tillerkända pensionen medgives, detta bland annat med hänsyn till de uttalanden, som i samband med ordnandet av yrkesinspektörernas pensionsförhållanden vid 1913 års riksdag gjordes angående förhöjning under viss förutsättning av pensionsförmånen för yrkesinspektör, som från och med den nuvarande yrkesinspektionens tillkomst varit i inspektionens tjänst.

Beträffande storleken av den tilläggs pension, som jag alltså i detta fall vill tillstyrka, biträder jag socialstyrelsens av statskontoret utan anmärkning lämnade förslag om ett årligt belopp av 1,128 kronor. Enligt detta förslag skulle sammanlagda pensionsbeloppet komma att uppgå till den summa, som före den år 1923 vidtagna höjningen av yrkesinspektörernas pensionsunderlag

utgjorde hel pension för yrkesinspektör. På sätt statskontoret framhållit kommer emellertid med hänsyn till 1925 års riksdags beslut om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. den totala pensionsförmånen i allt fall icke att motsvara vad som nu utgår till f. d. yrkesinspektör, som pensionerats före den 1 juli 1923.

Den föreslagna tilläggs pensionen torde böra beviljas från allmänna in-
dragningsstaten och utgå från och med den 10 mars 1926.

Utöver vad socialstyrelsen anfört i fråga om eventuella konsekvenser av ett bifall till det här förordade förslaget må i detta sammanhang framhållas att, enligt vad jag inhämtat, samtliga de yrkesinspektörer, vilka utnämnts från' och med yrkesinspektionens uppförande å ordinarie stat och ännu äro i tjänst, vid inträdet i pensionsåldern torde komma att räkna tillräckligt antal tjänstår för erhållande av hel pension. På grund härav läser ett bifall till ifrågavarande förslag icke ur ekonomisk synpunkt kunna anses innebära några betänkligheter.

Åberopande det sålunda anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. yrkesinspektören friherre Axel Fredrik Johan August Funck må, räknat från och med den 10 mars 1926, under sin återstående livstid uppbära, utöver honom författningens enligt tillerkänd pension, en tilläggs pension å allmänna in-
dragningsstaten till belopp av 1,128 kronor årligen.

2:o.

I skrivelse den 24 december 1926 har generaldirektören och chefen för riksförsäkringsanstalten John Gustaf May gjort framställning om erhållande av tilläggs pension utöver honom vid avgången såsom chef för anstalten författningens enligt tillkommande pension.

*Ang. tilläggs-
pension åt
generaldirek-
tören
J. G. May.*

Befattningen såsom generaldirektör och chef för riksförsäkringsanstalten är hänförd till lönegraden 3 i avdelning A av löneplanen i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451; jfr 1925 nr 270) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Till följd härav gäller — enligt kungörelse den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension, sådan denna författning i här avsedd del lyder enligt kungörelse den 12 juni 1925 (nr 277) — för befattningen ett pensionsunderlag av 8,496 kronor. Beträffande skyldighet att från tjänsten avgå och rörande rätt till hel pension gälla de allmänna reglerna i 1907 års civila pensionslag. Skyldigheten att avgå inträder alltså vid uppnådd levnadsålder av 67 år, och för hel pension erfordras 35 tjänstår.

Generaldirektören May är född den 3 november 1860 och uppnår alltså den 3 november 1927 pensionsåldern. Han förordnades från och med den 1 september 1902 till överdirektör och chef för den då nyinrättade riksför-

säkringsanstalten. Efter anstaltens omorganisation och uppförande på ordinarie stat med ingången av år 1917 utnämndes och förordnades May den 29 september 1916 att från och med den 1 januari 1917 vara generaldirektör och chef för anstalten. Vid inträdet i pensionsåldern torde han alltså kunna räkna 25 för pension beräkneliga tjänstår, i följd varav han skulle bliva berättigad till avkortad pension, motsvarande $\frac{25}{35}$ av pensionsunderlaget eller, efter vederbörlig avrundning, 6,072 kronor årligen.

Beträffande *tidigare behandling av frågan om pensionsrätt för riks-försäkringsanstaltens chef* torde jag här få erinra om följande.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 15 till 1902 års riksdag angående inrättande av en riks-försäkringsanstalt föreslogs, att chefen för riks-försäkringsanstalten skulle, då han uppnått 65 levnads- och minst 10 tjänstår, vara förpliktad att med oavkortad lön såsom pension från tjänsten avgå, Kungl. Maj:t dock obetaget att låta med avskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade prövades kunna i tjänsten på tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kunde finnas villig att kvarstå i densamma. Till stöd för detta förslag erinrade föredragande departementschefen om det skäl, som föranlett Kungl. Maj:t att föreslå och 1898 års riksdag att besluta en motsvarande bestämmelse beträffande antalet tjänstår för chefen för medicinalstyrelsen, nämligen att det vid valet av sådan chef kunde bliva nödvändigt att gå *utom statstjänstemännens led*, i följd varav lindrigare fordringar i fråga om antalet för pension behöfliga tjänstår borde uppställas.

Då 1902 års riksdag emellertid icke biföll Kungl. Maj:ts förslag om riks-försäkringsanstaltens uppförande på ordinarie stat, upptog riksdagen icke till behandling frågan om pensionsrätt för anstaltens chef.

I skrivelse den 12 mars 1917 hemställde generaldirektören May, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att den pension, som kunde tillkomma honom vid avgång från tjänsten på grund av uppnådd viss levnadsålder, måtte beräknas till fulla beloppet av det för honom gällande pensionsunderlaget.

I utlåtande över denna framställning anförde *statskontoret* bland annat följande.

Om och i den mån liknande skäl, som föranlett förmånligare bestämmelser rörande pension för vissa generaldirektörer, kunde anses föreligga i fråga om chefen för riks-försäkringsanstalten, borde en generell och alltså ej blott för generaldirektörsämbetets dåvarande innehavare gällande bestämmelse i sådant avseende meddelas. Då emellertid utredning därom icke föreläge, kunde statskontoret icke framställa något förslag till sådan bestämmelse. Frågan inskränkte sig sålunda för det dåvarande till att avse en personlig rätt för generaldirektören May att vid blivande avgång från tjänsten erhålla hel pension. Då eventuell fråga om beredande av någon förbättring i den May lagligen tillkommande pensionsförmånen icke lämpligen borde upptagas förrän inemot tidpunkten för hans avgång från tjänsten, hemställde statskontoret, att framställningen icke för det dåvarande skulle till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Kungl. Maj:t beslöt i enlighet med statskontorets hemställan.

1921 års pensionskommitté berörde i sitt den 18 oktober 1924 avgivna betänkande med förslag till civil tjänstepensionslag frågan om antalet tjänst-år för hel pension för riksförsäkringsanstaltens chef och anförde (sid. 77) i ämnet följande:

»Det har inom kommittén tagits under övervägande, huruvida behov kunde anses föreligga att vidtaga en nedsättning i antalet tjänstår för chefsbefattningarna vid pensionsstyrelsen och riksförsäkringsanstalten, vilka ämbeten vid inrättandet av ifrågavarande ämbetsverk besattes med personer utom stats-tjänstemännens led. Då det emellertid får anses osäkert, huruvida för framtiden behov av dylik rekrytering föreligger, och, vad angår de nuvarande innehavarna av ifrågavarande befattningar, frågan om omfattningen av deras pensionsrätt lärer, om så anses erforderligt, kunna göras till föremål för särskild prövning, har kommittén ansett sig icke böra föreslå någon ändring i den för dessa befattningar nu gällande normala tjänstårssiffran.»

I ett den 18 november 1924 avgivet utlåtande över nyssnämnda förslag yttrade riksförsäkringsanstalten bland annat, att anstalten för sin del ansåge det icke vara uteslutet, att chefsbefattningen för anstalten kunde komma att besättas med person utom statstjänstemännens krets och att det därför borde tagas under ytterligare övervägande, huruvida icke en nedsättning i antalet tjänstår beträffande chefsbefattningen för riksförsäkringsanstalten borde vidtagas.

I Kungl. Maj:ts proposition (nr 153) till 1925 års riksdag med förslag till civil tjänstepensionslag m. m. uttalade föredragande departementschefen, att han icke funnit de av vissa ämbetsverk -- däribland riksförsäkringsanstalten -- gjorda erinringarna mot kommitténs förslag, i vad detta avsåge undantag för vissa grupper befattningshavare från den allmänna pensions- och tjänstaldern, böra föranleda någon avvikelse från förslaget.

Jag ber vidare att få erinra om att Kungl. Maj:t i nyssnämnda proposition till 1925 års riksdag med förslag till civil tjänstepensionslag m. m. framlade förslag rörande tillgodoräknande i vissa fall och i viss omfattning av tjänstetid utom statens tjänst såsom tjänstår för statspension. I propositionen föreslogs nämligen ett stadgande (18 § 3 mom. av lagförslaget) av följande lydelse: »Efter prövning av Konungen i varje särskilt fall må tjänsteman kunna förklaras berättigad att få såsom tjänstår för pension tillgodoräkna intill två tredjedelar av den tid, han utom statens tjänst må hava utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kan anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst.»

I bankouts-kottets utlåtande över propositionen lämnades detta förslag utan erinran. Då riksdagens kamrar i fråga om antagande av civil tjänstepensionslag stannade i olika beslut, förföll emellertid frågan vid 1925 års riksdag.

Generaldirektören May har i förevarande framställning anført, att det med hänsyn till de särskilda förhållanden, som föreläge, syntes vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att genom särskilda åtgärder hel pension bereddes honom. Till stöd härför har May till en början åberopat att om generaldirektör, vilken jämlikt 5 § 1 mom. av det för civilförvaltningen

gällande avlöningsreglementet tillsatts genom förordnande, under minst 12 år innehåft generaldirektörsbefattning, han vore berättigad att vid avgång från tjänsten å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till belopp av 9,000 kronor. Dessa pensionsbestämmelser vore tillämpliga å generaldirektörs- och chefsbefattningarna vid socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen och kommerskollegium ävensom befattningen såsom generaltulldirektör och chef vid tullverket.

May har vidare framhållit, att chefen för lantbruksstyrelsen enligt pensionslagen erhöle hel pension efter endast 10 tjänstår såsom chef för nämnda styrelse. Detta lägre antal tjänstår hade, såsom framginge av Kungl. Maj:ts proposition nr 18 till 1907 års riksdag (sid. 103), stadgats för att icke ett villkor av större antal tjänstår för pensions erhållande skulle komma att träda hindrande emellan vid besättande av denna chefsplats, å vars innehavare måste ställas anspråk på framstående duglighet och praktisk utbildning å just det område, varinom hans verksamhet såsom chef skulle göra sig gällande.

Efter erinran om den tidigare behandlingen av frågan om pensionsrätt för riksförsäkringsanstaltens chef — för vilken behandling jag i det föregående redogjort — har generaldirektören May slutligen anfört följande:

Då May år 1902 av Kungl. Maj:ts kallats till chef för den då nyinrättade riksförsäkringsanstalten, hade han sedan omkring 21 år tillbaka, eller från november 1881, varit anställd hos försäkringsaktiebolaget Fylgia. Att chefsposten i riksförsäkringsanstalten sålunda besatts med en person utom stats-tjänstemännens led, hade givetvis berott på att det ansetts oundgängligt att ämbetets förste innehavare ägde speciella insikter och erfarenhet i olycksfallsförsäkringsväsendet, vilka icke kunnat förvärfvas i statens tjänst. Det hade ju då gällt att organisera en statens försäkringsverksamhet, vartill någon motsvarighet förut icke funnits, och denna verksamhet skulle bedrivas jämsides med motsvarande försäkringsrörelse av enskilda anstalter. Det syntes alltså utan tvekan kunna sägas, att Mays tidigare verksamhet i enskild tjänst varit en nödvändig förutsättning för att han skulle kunna tillfredsställande fylla sin plats såsom chef för riksförsäkringsanstalten under dess organisationstid.

Ätminstone beträffande förste innehavaren av chefsposten hos riksförsäkringsanstalten borde sålunda samma princip tillämpas som funnit uttryck beträffande pension för lantbruksstyrelsens chef, då för denne bestämts allernäst 10 tjänstår som villkor för full pension.

På grund av vad sålunda anförts har May hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att han vid avgång från tjänsten på grund av uppnådd viss levnadsålder måtte erhålla hel pension.

Vid ansökningen hava fogats dels uppgift rörande Mays avlöningsförmåner enligt vederbörande lönestater m. m. under tiden från och med inträdet i statstjänst till och med år 1925, dels uppgift å av honom erlagda och för honom beräknade pensionsavgifter för tiden 1 januari 1917—31 december 1926.

Statskontoret har den 4 januari 1927 avgivit infordrat utlåtande i ärendet och därvid anfört bland annat följande:

Såsom sökanden erinrat, hade i det förslag till civil tjänstepensionslag, som förelagts 1925 års riksdag och som varit avsett att ersätta 1907 års civila pensionslag, upptagits ett stadgande av innehåll att på Konungens prövning skulle bero att medgiva befattningshavare att såsom för tjänstår för pension tillgodoräkna intill $\frac{2}{3}$ av den tid, han utom statens tjänst kunde hava utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kunde anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst. Lagförslaget, som i nu berörda del icke föranlett någon erinran under behandlingen i riksdagen, hade emellertid förfallit genom kamrarnas skiljaktiga beslut. Men samtidigt hade riksdagen godkänt ett liknande tillägg till 20 § i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk (se lag den 18 juni 1925, nr 215). Den omständigheten att sålunda beträffande befattningshavare vid kommunikationsverken lämnats medgivande om tillgodoräkning under vissa villkor av utomstatlig anställning gäve otvivelaktigt ett gott stöd åt sökandens anhållan om utverkande åt honom av rätt till hel pension med hänsyn till hans tjänstetid av 21 år hos en enskild försäkringsanstalt, vilken anställning i själva verket måste anses hava utgjort förutsättning för sökandens placering såsom chef för riks-försäkringsanstalten.

Statskontoret har alltså hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att generaldirektören May finge, utöver honom författningens enligt tillkommande pension, åtnjuta en tilläggs-pension från allmänna in-dragningsstaten till sådant belopp, att pension och tilläggs-pension samman-lagda uppginge till 8,496 kronor för år räknat.

Med hänsyn till de omständigheter, som framgå av den lämnade redogörelsen i ämnet, synas mig skäl föreligga för vidtagande av åtgärder i syfte att bereda generaldirektören May hel pension vid avgång ur tjänsten. Jag kan här inskränka mig till att i likhet med statskontoret som stöd för denna uppfattning framhålla, att Mays föregående tjänstgöring i en enskild anstalt för bland annat olycksfallsförsäkring måste anses hava utgjort en förut-sättning för hans förordnande till chef för den år 1902 nyinrättade riks-försäkringsanstalten samt att det på grund härav synes vara billigt, att nämnda föregående tjänstgöring i viss mån tillgodoräknas vid bestämman-det av Mays pension för statstjänsten. Sedan numera, såsom statskontoret påpekat, i pensionslagen för kommunikationsverken införts ett stadgande, enligt vilket för statspension i viss utsträckning må kunna tillgodoräknas även tjänstetid utom statens tjänst, lär man kunna förutsätta, att vid en kommande lösning av frågan om ny pensionslag för allmänna civilförvalt-ningen motsvarande bestämmelse kommer att meddelas beträffande befatt-ningshavare inom denna förvaltning. Ett bifall till förevarande förslag lär alltså icke kunna komma att medföra några icke avsedda konsekvenser.

Departements-
chefen.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att generaldirektören och chefen för riks-försäkringsanstalten John Gustaf May må från och med dagen näst efter den, han efter uppnådd pensionsålder avgår från sin tjänst, under sin

återstående livstid uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att densamma jämte den författningsenligt utgående pensionen uppgår till 8,496 kronor årligen.

3:o.

Ang. understöd åt amanuensen N. V. V. Kronbergs minderåriga barn.

Med skrivelse den 24 november 1926 har riks försäkringsanstalten till Kungl. Maj:t överlämnat en framställning från avlidne amanuensen hos anstalten Nils Viktor Vilhelm Kronbergs änka Elsa Karin Maria Kronberg, född Tenger, om beredande av pension åt henne samt åt makarnas minderåriga barn.

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas bland annat följande.

Kronberg var född den 16 juni 1882. Efter att hava genomgått tekniska skolans i Stockholm maskinyrkesskola innehade Kronberg ett flertal olika anställningar huvudsakligen i enskild tjänst, innan han antogs att från och med den 3 maj 1919 vara e. o. tjänsteman hos riks försäkringsanstalten. Vid sin död var Kronberg hos anstalten amanuens i 16:e lönegraden och åtnjöt lön enligt 16:e löneklassen med 4,596 kronor för år förutom dyrtidstillägg. För placering i löneklass hade Kronberg fått tillgodoräkna sig sin tjänstgöring hos riks försäkringsanstalten från och med den 1 oktober 1919.

Vid tiden för dödsfallet den 28 juli 1926 hade Kronberg innehaft förordnande å befattning i nuvarande lönegraden B 21 i sammanlagt 1 år 2 månader 2 dagar.

Kronberg efterlämnade änkan, född den 28 januari 1881, och två minderåriga barn, Nils Erik Vilhelm Gylfe, född den 13 september 1916, och Britta Elsa Maria, född den 2 december 1917. Då Kronberg icke innehade ordinarie befattning, äro hans änka och minderåriga barn icke berättigade till pension enligt de för den ordinarie personalen hos riks försäkringsanstalten gällande bestämmelser.

Enligt av sökanden ingivna handlingar uppgick behållningen i dödsboet till ett belopp av 19,560 kronor 65 öre, huvudsakligen bestående av försäkringar å den avlidnes liv.

Sökanden har såsom stöd för framställningen anført, bland annat, att — även om de efterlevande tack vare den avlidnes omtänksamhet icke stode alldeles utblottade — avkastningen i boet givetvis icke försloge ens till en nödortftig försörjning. Då den omständigheten, att Kronberg icke blivit ordinarie tjänsteman hos riks försäkringsanstalten, icke berodde på något hans förvällande, syntes det billigt, att pension bereddes de efterlevande.

Riks försäkringsanstalten har i sin förenämnda skrivelse anført följande:

Hos riks försäkringsanstalten vore endast 42 befattningar uppförda å ordinarie stat. Inbegripet extra ordinarie personal m. fl. utgjorde hela antalet befattningshavare nu 308. Sålunda utgjorde antalet ordinarie befattningar endast 13.6 procent av hela personalens antal. Anstaltens befattningshavare och deras efterlevande befunno sig sålunda med avseende å pensionsrätt i

betydligt sämre ställning än personalen hos de flesta andra statens verk. Denna personalens ogynnsamma ställning stode i samband därmed, att frågan om socialförsäkringens organisation alltjämt vore föremål för utredning, vilket föranlett, att utav anstalten vid skilda tillfällen gjorda framställningar om överförande till ordinarie stat av anstalten i sin helhet icke lett till något resultat. Det syntes emellertid obilligt, att riksförsäkringsanstaltens personal och efterlevande till befattningshavare hos anstalten skulle bliva lidande på att statsmakterna ännu icke kunnat ena sig om lösningen av nämnda organisationsfråga.

Det syntes riksförsäkringsanstalten uppenbart, att avkastningen å boets behållning icke kunde vara tillräcklig för de efterlevandes uppehälle och barnens uppfostran.

Riksförsäkringsanstalten funne det sålunda rättvist och synnerligen behjärtansvärt, att Kronbergs efterlevande beviljades årligt understöd, de minderåriga barnen i varje fall till och med det år, då de uppnått 18 års ålder. Med avseende å understödets storlek syntes det anstalten lämpligast, att statskontoret bereddtes tillfälle att framlägga förslag härutinnan.

Till följd av remiss har *statskontoret* avgivit utlåtande den 10 december 1926. Utlåtandet är i huvudsak av följande lydelse:

I fall, där innehavare av befattning i statens tjänst avlidit utan att hava kunnat vinna delaktighet i någon av staten understödd kassa för familjepensionering, hade pension av statsmedel pläгат utverkas åt hans änka och minderåriga barn, under förutsättning att den avlidne under någon längre tid i statens tjänst innehaft mera fast anställning samt att behov av understöd föreläge för de efterlevande. I nu förevarande fall vore upplyst, bland annat, att Kronberg varit i statens tjänst anställd sedan den 3 maj 1919, att änkan vore född 1881 ävensom att behållningen i dödsboet uppgått till inemot 20,000 kronor, varav större delen syntes vara av beskaffenhet att lämna avkastning. Dessa omständigheter skulle måhända i och för sig föranleda till någon tvekan i fråga om sökandens anhållan om understöd. Men på grund av vad riksförsäkringsanstalten anført rörande anställningsförhållandena hos anstalten och därav föranledd försening av befordran till ordinarie tjänst vid verket och då Kronbergs efterlämnade familj otvivelaktigt vore i behov av hjälp till sin försörjning, i all synnerhet så länge barnen vore minderåriga och droge kostnad för sin uppfostran, ansåge sig statskontoret kunna tillstyrka, att bidrag av statsmedel lämnades till familjens uppehälle i form av pension åt änkan och uppfostringsbidrag till barnen. Då dessa understöd borde till beloppen så avpassas, att de kunde betraktas såsom reglerade pensioner och alltså icke berättigade till annan tilläggsförmån än dyrtidstillägg enligt de mindre gynnsamma av de grunder, som gällde för sådant tillägg till familjepensioner, syntes beloppen lämpligen kunna bestämmas till 600 kronor för änkan och 180 kronor för vardera barnet.

Statskontoret hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Kronbergs änka och makarnas minderåriga barn finge från och med den 1 augusti 1926 uppbära pensioner från allmänna indragningsstaten, änkan med 600 kronor årligen att utgå så länge hon förbleve i sitt nuvarande änkestånd, samt vardera barnet med 180 kronor årligen att åtnjutas till och med det år, varunder det uppnådde 18 års ålder.

Statskontoret har vidare anført, att om i detta fall något understöd åt änkan själv icke ansåges böra ifrågakomma, uppfostringsbidrag för barnen

dock i alla händelser syntes böra beredas, samt att dessa bidrags belopp då skäligen borde i någon mån höjas och förslagsvis bestämmas till 300 kronor årligen för vartdera barnet.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till de grunder, som riksdagen under senare år plägat följa vid behandling av frågor om pension eller därmed jämförligt understöd åt efterlevande till icke-ordinarie befattningshavare i statens tjänst, vilka icke haft möjlighet att genom inträde i änke- och pupillkassa grunda familjepensionsrätt — dessa grunder hava senast sammanfattats i riksdagens skrivelse nr 149 år 1926 — anser jag mig icke böra ifrågasätta beviljande av pension åt amanuensen Kronbergs efterlämnade änka.

Däremot finner jag billighetsskäl tala för att, på sätt under senare år i åtskilliga fall ägt rum, understöd i detta fall beviljas såsom uppfostringsbidrag åt makarna Kronbergs minderåriga barn. Behov av dylika understöd måste enligt min mening anses föreligga, då avkastningen av dödsboets tillgångar under barnens minderårighetstid icke lär förslå till ett nödortfitt uppehälle för familjen samt uppfostran åt barnen. Vad angår storleken av ifrågavarande understöd biträder jag statskontorets alternativt framställda förslag om beviljande av 300 kronor årligen för vartdera barnet, att utgå intill utgången av det år, då barnet fyller 18 år.

Understöden synas böra anvisas från allmänna indragningsstaten. Då Kronberg avlidit i juli månad 1926, lära understödsbeloppen, på sätt statskontoret hemställt, böra utgå från och med den 1 augusti 1926.

På grund av vad jag nu yttrat får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till vartdera av amanuensen hos riksförsäkringsanstalten Nils Viktor Vilhelm Kronbergs och hans efterlämnade hustru Elsa Karin Maria Kronbergs, född Tenger, minderåriga barn Nils Erik Vilhelm Gylfe och Britta Elsa Maria må, räknat från och med den 1 augusti 1926, till och med utgången av det kalenderår, under vilket barnet uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten utgå ett årligt understöd av 300 kronor.

4:o.

Ang. pension
åt överläkaren
J. K. Wick-
ströms änka.

Hos Kungl. Maj:t har avlidne överläkaren vid Göteborgs hospital Johan Kristian Wickströms änka, Ebba Margareta Elisabeth Wickström, född Lagercrantz, anhållit att komma i åtnjutande av pension till belopp av 1,700 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande:

Wickström, som var född den 26 september 1845, utnämndes den 7 december 1883 till överläkare vid Göteborgs hospital. Han hade därförut på förordnande under olika tider bestritt läkartjänster vid hospital, så att han vid tidpunkten för sitt avsked från nämnda befattning efter den 26 september 1915 uppnådda 70 års ålder kunde räkna en tjänstetid av omkring 37 år.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 16 juli 1915 tillerkändes Wickström, som

åtnjutit avlöning jämlikt bestämmelser i brev den 26 april 1872 och den 29 maj 1874, enligt riksdagens medgivande en årlig pension med 5,400 kronor.

Wickström avled den 14 mars 1926, efterlämnande änkan, född den 20 april 1864. Den efter Wickström upprättade bouppteckningen utvisade en behållning å 21,791 kronor 65 öre, vilken enligt mellan makarna upprättat inbördes testamente med full äganderätt tillfallit änkan.

Wickström hade icke kunnat bliva delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Hospitalstjänstemännen upptogos visserligen till delaktighet i denna kassa från och med år 1908, men då Wickström vid sagda års ingång redan överskridit 60 levnadsår, kunde han enligt kassans reglemente icke vinna inträde i densamma.

I ärendet har *medicinalstyrelsen* avgivit infortrat utlåtande den 6 juli 1926 och därvid anfört huvudsakligen följande:

Därest Wickström år 1908 kunnat bliva delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, skulle, då det för överläkare vid Göteborgs hospital bestämda högsta pensionsunderlaget vid tiden för hans avgång från tjänsten uppgått till 5,400 kronor, hans delaktighetsbelopp i samma kassa jämlikt övergångsbestämmelserna till förnyade reglementet för kassan den 15 december 1916 hava uppgått till 1,350 kronor. Under samma förutsättning skulle alltså hans änka vid hans död ägt uppbära en årlig pension till nämnda belopp 1,350 kronor.

Då Wickström vid sin avgång efter uppnådda 70 levnadsår från överläkarbefattningen vid Göteborgs hospital under närmare 32 år med nit och redlighet bestritt denna tjänst, syntes det *medicinalstyrelsen* hårt, att enbart det förhållandet, att han vid ingången av år 1908 innehaft flera levnadsår än som vore medgivna för vinnande av delaktighet i civilstatens änke- och pupillkassa, skulle betaga hans änka den förmån, vartill hon skulle varit berättigad, därest maken varit delägare i kassan. *Styrelsen* ansåge det därför behjärtansvärt, att Wickströms änka finge komma i åtnjutande av den pension, som skolat tillkomma henne, därest Wickström blivit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Då Wickström emellertid icke inbetalt några avgifter till kassan, syntes det kunna sättas i fråga, om icke pensionen borde i någon mån reduceras, men å andra sidan hade delaktighetsbeloppet i kassan för överläkartjänsten vid Göteborgs hospital efter Wickströms avgång avsevärt höjts, varför det syntes *styrelsen* skäligen, att någon reduktion i det beräknade beloppet av 1,350 kronor icke gjordes.

Under åberopande av vad sålunda anförts har *medicinalstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utverka pension åt änkan Wickström med 1,350 kronor årligen, att utgå från och med den 1 april 1926.

Statskontoret, som jämväl anbefallts yttra sig i ärendet, har i utlåtande den 14 augusti 1926 framhållit, att då överläkaren Wickströms änka uppnått en levnadsålder av 62 år samt Wickström icke varit i tillfälle att såsom delägare ingå i någon under statens medverkan inrättad änkekassa, det syntes vara med billighet överensstämmande, att något årligt understöd utverkades åt Wickströms änka. Det av *medicinalstyrelsen* ifrågasatta beloppet, 1,350 kronor, har *statskontoret* dock funnit alltför högt. Med erinran att 1921 och 1924 års riksdagar medgivit, att pension till vardera av änkorna efter f. d. intendenten vid riksmuseet A. G. Nathorst (riksdagens skrivelse nr 196/1921,

sid. 1) och f. d. föreståndaren vid meteorologiska centralanstalten N. G. Ekholm (riksdagens skrivelse nr 108/1924, sid. 11) finge utgå med 1,000 kronor, vilket efter verkställd nyreglering motsvarade pension å 1,140 kronor, har statskontoret tillstyrkt pension till änkan Wickström till belopp av 1,140 kronor årligen.

Departements-
chefen.

Den omständigheten att en ordinarie befattningshavare i statens tjänst på grund av särskilda förhållanden icke haft möjlighet att ingå i en under statens medverkan inrättad familjepensionskassa har enligt av statsmakterna under senare tid tillämpade grunder ansetts utgöra ett särskilt skäl för beviljande av pension eller därmed jämförligt understöd åt befattningshavarens efterlevande. Med hänsyn härtill finner jag, oaktat överläkaren Wickströms änka icke är medellös, det vara billigt, att en årlig pension beredes henne under hennes återstående livstid. Beträffande pensionsbeloppet ansluter jag mig till statskontorets förslag. Då Wickström avlidit i mars månad 1926, torde pensionen, i enlighet med vad de hörda myndigheterna hemställt, böra utgå från och med den 1 april samma år.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att överläkaren vid Göteborgs hospital Johan Kristian Wickströms änka Ebba Margareta Elisabeth Wickström, född Lagercrantz, må, räknat från och med den 1 april 1926, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,140 kronor.

5:o.

Ang. pension
åt f. d. sköter-
skan Lydia
Ottilia Åsberg.

Under denna punkt anhåller jag att få anmäla uppkommen fråga om s. k. sjukpension åt en befattningshavare vid hospitalsväsendet, vilken icke uppfyller stadgade förutsättningar för rätt till dylik pension.

Jag torde då till en början få erinra, att enligt 6 § c) av lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension skyldighet att från tjänsten avgå för tjänst innehavare, som icke uppnått pensionsåldern inträder, där han, efter att under fem på varandra följande år i följd av sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden till tjänstgöring oförmögen. I fråga om sådan befattningshavares pensionsrätt stadgas i 7 § andra stycket av samma lag, att om tjänst innehavaren uppnått det för rätt till hel pension stadgade antalet tjänstår, till honom utgår hel pension, men att han i annat fall, *därest tjänstårens antal icke understiger tio*, är berättigad att erhålla pension till avkortat belopp i förhållande till det mindre antalet tjänstår; dock att vid avgång från tjänst av här ifrågavarande anledning pensionen *icke i något fall må understiga sjuttiofem procent av hel pension*.

Av här sist återgivna stadgande framgår, att vid förtidspensionering till följd av sjukdom pensionen (sjukpension) ansetts böra oberoende av tjänstårens antal utgå med minst sjuttiofem procent av hel pension. Å andra sidan innehåller lagrummet emellertid krav på minst tio tjänstår såsom förutsättning för rätt att i dylikt fall över huvud taget erhålla pension.

Av förarbetena till lagen torde emellertid framgå, att en dylik förutsättning för rätt till sjukpension egentligen icke varit avsedd. I detta avseende ber jag att få framhålla följande.

I det förslag till lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension, som utarbetades av 1899 års pensionskommitté, hade fordran på tio tjänstår för rätt till avkortad pension uppställts allenast i fråga om avgång vid uppnådd pensionsålder (6 § a) och b)). Därest befattningshavare avginge tidigare på grund av sjukdom eller olycksfall i tjänsten (6 § c) eller d)), skulle pension utgå, i förra fallet med avkortat belopp i förhållande till tjänstårens antal och i det senare fallet med hela beloppet av pensionsunderlaget. Vid den omarbetning av lagförslaget, som föregick dess framläggande för riksdagen, erhöll ifrågavarande stadgande i huvudsak sin gällande lydelse. Av vederbörande departementschefs uttalande till statsrådsprotokollet i ärendet den 12 januari 1907 (prop. nr 18 sid. 69—70) framgår, att den i paragrafens avfattning vidtagna ändringen åsyftade att tillmötesgå ett av statskontoret uttalat önskemål om införande av en minimigräns för sjukpension, motsvarande tre fjärdedelar av det för avgångspliktig tjänstinnehavare gällande pensionsunderlaget. Att ändringen skulle leda till att för erhållande av sjukpension uppställdes krav på minst tio tjänstår synes ej hava varit departementschefs mening.

Vid ärendets behandling inom riksdagen blev den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen av författningsrummet i fråga tillstyrkt av statsutskottet, som ej ingick i prövning av spörsmålet om förutsättningar för rätt till sjukpension. Andra kammaren godkände utskottets förslag på förevarande punkt. Första kammaren antog däremot, i enlighet med ett inom kammaren framställt yrkande, för sin del sådan lydelse av stadgandet om sjukpension, att vid avgång från tjänst av anledning, som i 6 § c) sägs, tjänstinnehavare *alltid* skulle vara berättigad till erhållande av pension, vilken icke finge understiga 75 procent av hel pension. Vid sammanjämkning av kamrarnas skiljaktiga beslut blev emellertid andra kammarens mening godkänd och lagen fick i denna del sin nuvarande lydelse. När sammanjämkningsförslaget behandlades i första kammaren, framhölls det betänkliga i stadgandet och uttalades den förhoppningen att, om det skulle komma att inträffa att en tjänsteman på grund av sjukdom måste avgå från sin tjänst samt — på grund därav att han icke tjänstgjort minst tio år — jämlikt nämnda lag bleve i saknad av rätt till pension, riksdagen då måtte behärta omständigheterna i det särskilda fallet och se till, att en sådan tjänsteman icke bleve berövad vad som krävdes för hans uppehälle.

Jag torde här vidare böra erinra, att 1921 års pensionskommitté i sina åren 1924 och 1925 avgivna betänkanden med förslag till civil tjänstepensionslag, avsedd att ersätta 1907 års pensionslag, förordat bestämmelser rörande sjukpension, enligt vilka dylik förmån skulle i dessa fall utgå oberoende av tjänstårens antal samt — med viss inskränkning, som i detta sammanhang är utan betydelse — bestämmas till lägst sjuttiofem procent av hel pension. Det förslag till civil tjänstepensionslag, som vid 1925 års riksdag framlades

av Kungl. Maj:t (proposition nr 153), överensstämde i förevarande avseende med kommitténs förslag och föranledde härutinnan ej någon erinran från bankoutskottets sida.

Uppmärksammas bör i detta sammanhang även, att 1920 års pensionslag för kommunikationsverken ursprungligen innefattade ett stadgande om tio tjänstår såsom förutsättning för rätt till sjukpension. Detta stadgande sammanhängde emellertid med att enligt lagens ursprungliga lydelse avgångsskyldighet på grund av sjukdom före uppnådda tio tjänstår ej heller förelåg. Vid 1925 års riksdag beslöts i enlighet med förslag av Kungl. Maj:t (proposition nr 155) ändring av ifrågavarande bestämmelser i kommunikationsverkens pensionslag därhän, att å ena sidan strängare föreskrifter rörande avgångsskyldighet meddelades men å andra sidan villkoret om tio tjänstår för erhållande av sjukpension borttogs.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av direktionen för Kristinehamns hospital till medicinalstyrelsen översänd och av styrelsen med skrivelse den 24 augusti 1926 överlämnad ansökning har förmyndaren för *sköterskan* vid nämnda hospital *Lydia Ottilia Åsberg* anhållit, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition till riksdagen utverka pension åt Åsberg till belopp av 1,056 kronor årligen från och med den 26 april 1926.

Av ärendet tillhörande handlingar framgår, bland annat, att Åsberg, som anställdes i hospitalsväsendets tjänst såsom elev den 2 november 1916, den 2 november 1917 befordrades till sköterska. Vid hospitalspersonalens överförande på ordinarie stat från och med den 1 januari 1919 förordnades Åsberg såsom extra sköterska och konstituerades sedermera den 1 januari 1920 till sköterska. Denna befattning är placerad i 3:e lönegraden av den löneplan, som finnes intagen i § 9 av avlöningsreglementet den 22 juni 1921, sådant detta lyder enligt kungörelse den 6 juni 1925 (nr 270). För kvinnlig innehavare av befattning i sagda lönegrad är enligt 3 § i kungörelsen den 29 juni 1921 med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension, sådan nämnda paragraf lyder enligt kungörelse den 12 juni 1925 (nr 277), pensionsunderlaget bestämt till 1,404 kronor.

Åsberg, som icke uppnått stadgad pensionsålder, lider enligt ansökningen bifogat läkarbetyg av obotlig sinnessjukdom och hade den 26 april 1926 under fem på varandra följande år till följd härav varit ur stånd att tjänstgöra, varför hon enligt förenämnda 6 § c) i 1907 års pensionslag blivit skyldig att från sistnämnda dag avgå från tjänsten.

I berörda skrivelse den 24 augusti 1926 har *medicinalstyrelsen* omförmänt, att styrelsen, under åberopande av att Åsberg icke innehade annan statstjänst samt att hon till fullo erlagt henne åliggande pensionsavgifter, hos statskontoret hemställt att, för den händelse den omständigheten att Åsbergs tjänstetid understeg 10 år icke utgjorde hinder för henne att vid avgång från tjänsten komma i åtnjutande av pension, Åsberg måtte förklaras berättigad att erhålla en årlig pension med 75 procent av det för henne gällande pensionsunderlaget eller 1,053 kronor, vilket belopp borde avrundas

till närmast högre med tolv jämnt delbara tal eller 1,056 kronor. Statskontoret hade emellertid meddelat att, då enligt andra stycket av 7 § i 1907 års pensionslag även vid avgång av anledning, som i detta fall föreläge, minst tio tjänstår erfordrades för erhållande av pension men denna förutsättning icke vore för handen beträffande Åsberg, statskontoret funnit ansökningen icke kunna bifallas.

Beträffande den föreliggande framställningen har medicinalstyrelsen anført, att då av förarbetena till 1907 års pensionslag framginge, att det icke syntes hava varit avsett att för erhållande av sjukpension uppställa krav på minst tio tjänstår, styrelsen ville förorda bifall till den gjorda ansökningen.

Styrelsen har alltså hemställt, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition till riksdagen utverka, att Åsberg måtte förklarar berättigad att från och med den 26 april 1926 uppbära avkortad årlig pension med 1,056 kronor.

Till följd av remiss har *statskontoret* den 4 oktober 1926 avgivit utlåtande och därvid på grund av vad i ärendet förekommit förklarar sig anse starka billighetsskäl föreligga för beredande åt Åsberg av pension, motsvarande 75 procent av det för henne vid avgången gällande pensionsunderlaget. Statskontoret har sålunda tillstyrkt, att framställning till riksdagen måtte avlätas i överensstämmelse med vad medicinalstyrelsen föreslagit. Enligt statskontorets mening borde pensionen i detta fall anvisas att utgå å allmänna indragningsstaten.

Av utredningen i ämnet framgår, att sköterskan Åsberg i pensionshänseende endast kan räkna omkring $9\frac{1}{2}$ tjänstår och sålunda ej uppfyller det i gällande civila pensionslag såsom förutsättning för rätt till sjukpension stadgade villkoret om minst tio tjänstår.

Det torde emellertid av den förut lämnade redogörelsen jämväl framgå, att en dylik förutsättning för sjukpensions utgående ursprungligen ej varit avsedd. Ett sådant villkor synes ock stå i mindre god överensstämmelse med den i pensionslagen meddelade föreskriften, att utgående sjukpension icke i något fall må understiga sjuttiofem procent av hel pension, vilken sistnämnda föreskrift — såsom framgår av Kungl. Maj:ts förenämnda proposition nr 18 till 1907 års riksdag (sid. 69—70) — varit avsedd att vid förtidspensionering på grund av sjukdom tillförsäkra vederbörande tjänstinnehavare ett mot nöd betryggande underhåll under återstående levnadstid. På sätt förut framhållits, blev olämpligheten av ifrågavarande bestämmelse uppmärksamman redan vid 1907 års riksdag, varvid betonades önskvärdheten av att, därest stadgandet i fråga skulle i praktiken medföra olägenheter, statsmakterna måtte behjarta omständigheterna i varje särskilt fall.

På grund av vad nu anförts och med hänsyn till vad utredningen i ärendet i övrigt innehåller finner jag billigheten kräva, att pension i detta fall beviljas till belopp, motsvarande sjuttiofem procent av pensionsunderlaget eller, efter vederbörlig avrundning, 1,056 kronor årligen.

Enligt vad jag inhämtat har sköterskan Åsberg den 25 april 1926 erhållit avsked från sin tjänst. Då lön å befattningen icke utbetalats för tid där- efter, torde pensionen, i enlighet med vad de hörda myndigheterna hem- ställt, böra beviljas från och med den 26 april 1926. På sätt statskontoret föreslagit, läser pensionsbeloppet böra anvisas från allmänna indragnings- staten.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till f. d. sköterskan vid Kristinehamns hospital Lydia Ottilia Åsberg må, räknat från och med den 26 april 1926, under hennes återstående livstid å allmänna indragningsstaten utgå en årlig pension av 1,056 kronor.

6:o.

Ang. tilläggs-
pension åt
lands-
hövdingen
A. B. Hagens
änka och
minderåriga
son.

Hos Kungl. Maj:t har avlidne landshövdingen i Gävleborgs län August Robert Hagens änka, Ellen Helga Louise Hagen, född Wadström, anhållit om beredande av sådant tillskott till den pension, som från civilstatens änke- och pupillkassa utginge till henne och hennes minderåriga barn, att sammanlagda pensionsförmånen icke komme att understiga pension från kassan efter ett delaktighetsbelopp av 2,130 kronor.

Landshövdingen Hagen, som var född den 2 maj 1868, förordnades till kronolänsman i Älvkarleby distrikt av Örbyhus fögderi i Uppsala län den 30 december 1895, utnämndes till länsbokhållare i nämnda län den 25 juni 1902, till kronofogde i samma läns södra fögderi den 15 augusti 1906, till landskamrerare i Uppsala län den 29 november 1907 och i Stockholms län den 9 oktober 1917 samt till landshövding i Gävleborgs län den 20 septem- ber 1918.

För landshövding gällde intill den 1 juli 1921 enligt övergångsbestämmel- serna till lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstsinnehavares rätt till pension (§ 18 c) samt lönestat av den 30 maj 1884 ett tjänstepensionsunder- lag av 6,000 kronor. Då enligt bestämmelserna i reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa delaktighetsbeloppet i kassan motsvarar $\frac{1}{4}$ av del- ägarens högsta tjänstepensionsunderlag, utgjorde sålunda delaktighetsbeloppet för landshövding 1,500 kronor.

För 1921 års riksdag framlade emellertid Kungl. Maj:t (proposition nr 297) i syfte att förbättra pensionsförmånen för landshövding, som avginge före då förestående men ännu ej genomförd lönereglering, förslag om höj- ning av pensionsunderlaget från och med den 1 juli 1921 till 8,496 kronor. Sedan riksdagen bifallit förslaget, förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 29 juni 1921 — med ändring av vad i nyssnämnda lönestat stadgats i fråga om pensionens storlek — att pensionsunderlaget för landshövding, som er- hölle avsked efter ingången av juli månad 1921, skulle utgöra 8,496 kronor.

Med anledning av bestämmelserna i detta brev blev enligt beslut av sty- relsen för civilstatens änke- och pupillkassa landshövdingens delaktighetsbe-

lopp i kassan från och med den 1 juli 1921 förhöjt från 1,500 kronor till 2,130 kronor, och de landshövdingar, som vid utgången av juni månad samma år ej uppnått 60 års ålder, påfördes avgifter till kassan efter nämnda förhöjda delaktighetsbelopp.

Sedan landshövdingen i Uppsala län K. H. L. Hammarskjöld hos kassans styrelse anhållit, att delaktighetsbeloppet för honom måtte bibehållas oförändrat, och styrelsen funnit denna ansökning ej kunna bifallas, anförde Hammarskjöld över beslutet besvär hos regeringsrätten. I utslag den 26 april 1922 på dessa besvär förklarade regeringsrätten, att, enär vid jämförelse med 3 § och 18 § c) i lagen angående civila tjänstnehavares rätt till pension brevet den 29 juni 1921 icke kunde anses innehålla annan föreskrift än att för landshövding, som erhöle avsked efter viss tidpunkt, stadgades förmånen att komma i åtnjutande av pension på grund av förhöjt pensionsunderlag, samt klaganden förty icke till följd av nämnda brev vore pliktig erlagga förhöjd avgift till kassan, Kungl. Maj:t funne skäligt, med undanröjande av kassans styrelses beslut, visa målet åter till styrelsen för ny behandling (beträffande utredningen i besvärsmålet se regeringsrättens årsbok 1922, ref. nr 33, sid. 85—91).

I anledning av det sålunda meddelade utslaget företog styrelsen för civilstatens änke- och pupillkassa ärendet angående delaktighetsbelopp för landshövdingar till ny behandling och beslöt därvid, att nämnda belopp även efter den 1 juli 1921 skulle utgöra 1,500 kronor samt att de avgifter, som på grund av den dittills efter den 1 juli 1921 tillämpade grunden för beräkning av delaktighetsbeloppet för mycket erlagts av vissa landshövdingar, skulle till dessa återbäras. I enlighet härmed översändes under juli månad 1922 till länsstyrelserna i vederbörande län de belopp, som för vederbörande landshövdingar blivit för tiden från och med den 1 juli 1921 för mycket redovisade till kassan. Sålunda översändes till länsstyrelsen i Gävleborgs län ett belopp av 555 kronor 62 öre, utgörande restituerade avgifter för landshövdingen Hagen.

Landshövdingen Hagen avled den 30 augusti 1922, efterlämnande änkan, född den 15 september 1873, samt två barn, nämligen dottern Helga, född den 28 april 1904 och sonen Tord Bernhard, född den 19 januari 1914. Enligt beslut av styrelsen för civilstatens änke- och pupillkassa den 7 oktober 1922 tilldelades änkefru Hagen och hennes barn pension, vilken jämlikt § 9 av gällande reglemente för kassan bestämdes till 150 procent av det för Hagen gällande delaktighetsbeloppet av 1,500 kronor, eller således till 2,250 kronor, att utgå från och med den 1 september 1922.

I skrivelse till fullmäktige för delägarna i civilstatens änke- och pupillkassa den 24 september 1923 anhöll *änkefru Hagen* om vidtagande av sådan ändring i fråga om det för henne och hennes barn bestämda pensionsbeloppet, att detsamma måtte ökas att utgå efter ett delaktighetsbelopp av 2,130 kronor i stället för efter det av styrelsen för kassan tillämpade delaktighetsbeloppet å 1,500 kronor.

Till stöd för denna anhållan anförde fru Hagen bland annat följande:

Vid tiden för restitutionen av de utav landshövdingen Hagen för mycket erlagda avgifterna hade Hagen varit tjänstledig och vistats utomlands för sin hälsas vårdande. Efter hemkomsten den 31 juli 1922 hade han nästan omedelbart insjuknat, och tillståndet hade efter hand så förvärrats, att han avlidit den 30 påföljande augusti. Under den korta tid, som förflutit mellan hans hemkomst och hans fränfalle, hade han på grund av sjukdomen varit oförmögen att ägna någon uppmärksamhet åt pensionsärendet eller vidtaga åtgärder för att bibehållas vid det delaktighetsbelopp i kassan, för vilket han med stöd av bestämmelserna i Kungl. Maj:ts brev den 29 juni 1921 under ett års tid erlagt avgifter.

Att det likväl varit hans rättighet att deltaga i kassan med det högre delaktighetsbeloppet — även om han ej varit *pliktig* därtill — syntes framgå av det återopade brevet den 29 juni 1921. Men om ock någon tvekan därom kunnat råda vid tiden för brevet utfärdande, hade denna sedermera undanröjts genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 15 juni 1922 (nr 358) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. Ut i § 4 av nämnda kungörelse stadgades nämligen bland annat, att till änkor och barn, vilkas pensioner avpassats efter de förhöjda pensionsunderlag, som blivit gällande enligt den för landshövding från och med den 1 juli 1921 fastställda pensionsregleringen, dyrtidstillägg skulle utgå efter vissa i kungörelsen bestämda, mindre förmånliga grunder. Detta stadgande, som förnyats i kungörelsen i samma ämne den 15 juni 1923 (nr 267), förutsatte sålunda, att fall förekomme, då delaktighetsbeloppet för änkor och barn efter landshövding förhöjts på grund av brevet den 29 juni 1921.

I avgivet yttrande över denna ansökning anförde *kassans styrelse* bland annat, att ej ens om det med visshet kunde förutsättas, att med landshövdingtjänst förenat delaktighetsbelopp vid framdeles ikraftträdande definitiv löne- och pensionsreglering för landshövdingarna skulle komma att uppgå till minst 2,130 kronor, en förhöjning av den sökanden och hennes barn reglements enligt beviljade, jämförelsevis stora familjepensionen syntes böra medgivas. Då kassan icke skulle kunna påräkna de en förhöjning av delaktighetsbeloppet motsvarande avgifterna från samtliga landshövdingar, skulle nämligen ett bifall till framställningen medföra en förlust för kassan. Med anledning härav och på i övrigt anförda skäl avstyrkte styrelsen bifall till den gjorda framställningen.

Kassans fullmäktige hänvisade ärendet till förberedande behandling av sin *kameralavdelning*, som i avgivet utlåtande anförde bland annat följande:

Beträffande frågan om den inverkan på landshövdingarnas delaktighetsbelopp, som bestämmelsen i brevet den 29 juni 1921 kunde medföra, hade kassans styrelse till en början, i likhet med vad som förekommit i andra fall, där förhöjning i tjänst innehavares pensionsunderlag vidtagits utan att samtidigt den till vederbörande utgående avlöningen undergått förändring, beslutat att nämnda förhöjning i pensionsunderlaget skulle medföra en där emot svarande höjning av delaktighetsbeloppet i kassan. Detta beslut funne ock avdelningen stå i full överensstämmelse såväl med den princip, som kommit till uttryck i kassans reglemente genom bestämmelsen, att delaktighetsbeloppet för delägare skulle stå i visst förhållande till vederbörande delägars pension från statsverket, som ock med dittillsvarande tillämpning av samma princip.

Med anledning av regeringsrättens berörda utslag hade emellertid styrelsen intagit en förändrad standpunkt. Utslaget hade nämligen givits sådan tolkning, att samtliga landshövdingar förklarats *sakna rätt* att i kassan vara delaktiga för det belopp, som svarade mot dem tillkommande pensionsförmån från staten.

Avdelningen kunde för sin del icke ansluta sig till denna styrelsens uppfattning. Utslaget syntes nämligen endast hava avsett att fastslå, att den förmån av förhöjt pensionsunderlag, som tilldelats landshövding, icke i och för sig *förpliktade* sådan tjänst innehavare att erlägga avgifter för högre delaktighetsbelopp, därest han föredroge att icke ikläda sig ökad avgiftsplikt. Härav följde givetvis, att den delägare, som vore *villig* underkasta sig de med höjningen förenade förpliktelserna till kassan, icke rätteligen kunde förvägras däremot svarande förhöjd delaktighet.

Att Kungl. Maj:t även med föreskriften i brevet den 29 juni 1921 förutsatt, att landshövdingens delaktighetsbelopp i civilstatens änke- och pupillkassa skulle kunna förhöjas i anslutning till det nya pensionsunderlaget, syntes med full tydlighet framgå av bestämmelserna i kungörelserna med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.

Vid nu anförda förhållanden ansåge avdelningen, att de landshövdingar, som genom styrelsens efter regeringsrättsutslaget fattade beslut uteslutits från förhöjd delaktighet i kassan, i stället hade bort bibehållas vid de en gång förvärvade högre delaktighetsbeloppen, så framt de förklarar sig villiga att fortfarande fullgöra med dessa belopp förenad avgiftsplikt till kassan. Avdelningen kunde ej heller finna annat än att en dylik rätt alltjämt måste stå öppen för ifrågavarande landshövdingar.

På grund härav och med hänsyn till i ansökningshandlingarna anförda omständigheter funne avdelningen rättvisa och billighet kräva, att änkefru Hagens pension beräknades på grundval av ett delaktighetsbelopp av 2,130 kronor, dock under villkor att hon till kassan erlade bristen i de mot nämnda belopp svarande avgifterna för tiden juli 1921—augusti 1922.

Avdelningen hemställde sålunda, att fullmäktige måtte besluta, att till landshövdingen Hagens änka och barn måtte under angivet villkor från och med den 1 september 1922 utgå en tilläggspension till så stort belopp, att sammanlagda pensionsförmånerna från kassan komme att uppgå till det belopp, som skulle tillkommit dem, därest Hagens delaktighetsbelopp i kassan varit 2,130 kronor.

Vid ärendets behandling av *kassans fullmäktige* yrkades såväl bifall till som avslag å kameralavdelningens förslag. Företagen votering utföll med lika antal röster för båda yrkandena, men med den förseglade sedelns hjälp segrade avslagsyrkandet.

I sin *nu föreliggande ansöknings* har fru Hagen, efter en redogörelse för den av mig i det föregående återgivna tidigare behandlingen av pensionsfrågan och de synpunkter, som därvid framkommit, till stöd för sin begäran om understöd av statsmedel framhållit bland annat följande:

Landshövdingen Hagens ekonomiska ställning hade vid hans frånfalle varit ytterst svag, och bouppteckningen hade visat brist i boet. Sökanden vore följaktligen för sitt och sina barns uppehälle i huvudsak hänvisad till pensionen, och det syntes överflödigt att närmare utlåta sig om de stora svårigheter, varmed det under sådana förhållanden vore förenat för familjen att finna sin utkomst. Kungl. Maj:ts återopade brev den 29 juni 1921 samt

senare utfärdad bestämmelse angående ytterligare höjning av pensionsunderlaget för landshövding syntes få tolkas som uttryck för, att Kungl. Maj:t själv insett den tidigare pensionens otillräcklighet och velat framdeles lindra utkomstsvårigheterna för landshövdingens efterlevande. Förordnandena i fråga hade icke övat något inflytande till förbättring av sökandens och hennes barns ställning, men de skäl, som låge till grund för dessa förordnanden, syntes äga sin fulla giltighet även i avseende å dem.

Till följd av remiss har *styrelsen över civilstatens änke- och pupillkassa* den 10 december 1926 avgivit utlåtande över framställningen och därvid meddelat huvudsakligen följande:

Den 1 juli 1925 hade delaktighetsbeloppet för landshövding på grund av företagen definitiv löne reglering förhöjts till 2,500 kronor, motsvarande efter föreskriven avrundning $\frac{1}{4}$ av det för landshövding enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 12 juni 1925 (nr 277) bestämda tjänstepensionsunderlaget av 9,996 kronor.

Enligt kassans reglemente gällde bland annat, att (§ 7) pensionsrätt ägde rum för deläggares änka, så länge hon levde ogift, samt för deläggares äkta barn, tills det uppnått 21 års ålder eller dessförinnan trätt i äktenskap, att (§ 8) änka och barn åtnjöte pension från och med månaden näst efter den, under vilken mannen eller fadern avlidit, till och med den månad, varunder pensionstagaren doge eller hans rätt till pension annorledes upphörde, samt att (§ 9) pension utginge för år räknat, för änka ensam med det delaktighetsbelopp, som senast varit för mannen gällande och för änka jämte ett eller flera pensionsberättigade barn med den änka ensam tillkommande pensionen, förhöjd med 40 % för ett barn och därutöver med 10 % för varje ytterligare barn.

I anslutning härtill och då landshövdingen Hagens delaktighetsbelopp vid frånfallet utgjort 1,500 kronor, hade hans efterlevande änka och två minderåriga barn från och med den 1 september 1922 tilldelats pension från kassan till sammanlagt belopp av 2,250 kronor. Sedan pensionsrätten för det äldre barnet med april 1925 upphört, hade pensionen från och med maj samma år utgått med 2,100 kronor. När framdeles pensionsrätten för endera av änkan eller det yngre barnet upphörde, minskades pensionen till 1,500 kronor.

De årliga tilläggspensioner, som i förevarande fall erfordrades för att sammanlagda understödsbeloppet icke skulle understiga pension från kassan efter ett delaktighetsbelopp av 2,130 kronor, utgjorde, enligt de för närvarande för kassan gällande grunderna, 945 kronor för tiden september 1922—april 1925, då änkan och båda barnen varit pensionsberättigade, 882 kronor från och med maj 1925 intill dess pensionsrätten för endera av änkan eller det yngre barnet upphörde samt 630 kronor för tiden därefter.

Därest tilläggspensioner beviljades till nu angivna belopp, syntes dyrtidstillägget böra beräknas å de sammanlagda understödsmånerna enligt de för efterlevande efter befattningshavare vid s. k. nyreglerade verk bestämda grunderna.

Jämväl *statskontoret* har i ärendet avgivit infordrat utlåtande, dagtecknat den 22 december 1926. Utlåtandet är av följande innehåll:

Med hänsyn till de särskilda omständigheter, som föreläge i detta fall, och då sökanden otvivelaktigt vore i behov av hjälp för familjens uppehälle och det minderåriga barnets uppfostran, syntes billigheten bjuda, att av statsmedel bereddades någon lättnad i familjens i ekonomiskt hänseende be-

kymmertsamma ställning. För sin del ville statskontoret föreslå understöd till änkan av 504 kronor och till det minderåriga barnet av 216 kronor för år räknat att, utöver dem tillkommande pensioner från civilstatens änke- och pupillkassa, utgå såsom tilläggspensioner från allmänna indragningsstaten och åtnjutas under samma villkor, som gällde för åtnjutande av pensionerna från nämnda kassa. Däremot ville det förefalla statskontoret mindre lämpligt att bevilja tilläggspensioner för förfluten tid, utan ämbetsverket hölle före, att de borde utgå från ingången av år 1927.

Då det sammanlagda belopp, som enligt detta förslag skulle tillkomma sökanden och hennes barn, avsevärt understege s. k. nyreglerad pension för landshövdingens efterlämnade familj, ville statskontoret med erinran, att å de sökanden och hennes barn tillkommande pensionerna från förenämnda kassa åtnjöttes dyrtidstillägg enligt de mera förmånliga grunder, som funnes stadgade i § 4 av kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 267) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., tillstyrka, att dyrtidstillägg efter enahanda grunder finge utgå jämväl å de föreslagna tilläggspensionerna. Sammanlagda förmånerna komme ändock att icke obetydligt understiga vad som skulle hava tillkommit vederbörande, om de varit berättigade till nyreglerade pensioner såsom efterlevande efter landshövding.

Det kan måhända ur rent principiell synpunkt föreligga någon tvekan om lämpligheten av att med statsmedel förstärka den pension, som från civilstatens änke- och pupillkassa utgår till landshövdingen Hagens efterlevande. Emellertid synas mig omständigheterna i detta fall vara sådana, att statens mellankomst till förbättrande av pensionsförmånen måste anses vara av billigheten påkallad. Det torde nämligen ej kunna förbises, att anledningen till den ställning, vari Hagens efterlevande i pensionshänseende befinna sig, delvis är att söka i de olika tolkningar i fråga om delaktighetsbelopp i nämnda kassa, för vilka innehållet i förenämnda brev den 29 juni 1921 angående förhöjning av pensionsunderlaget för landshövding varit föremål. Av den föregående redogörelsen framgår vidare, att de åren 1922 och 1923 utfärdade bestämmelserna om dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter statstjänare m. fl. tydligt förutsatt befintligheten av ett högre delaktighetsbelopp än det, som på grund av regeringsrättens förberörda utslag i detta och alla liknande fall tillämpats. Denna omständighet måste i förning med det påpekade förhållandet, att landshövdingen Hagen alltifrån tidpunkten för delaktighetsbeloppets ändring efter nyssnämnda utslag varit på grund av sjukdom urståndsatt att bevaka sina intressen i förevarande hänseende, enligt min mening anses giva skäligt stöd för den gjorda framställningen om understöd av statsmedel.

På grund av vad nu framhållits och med hänsyn till vad som upplysts angående ställningen i boet efter Hagen synas mig nyss antydda principiella betänkligheter här böra få vika, detta så mycket hellre som det med hänsyn till föreliggande förhållanden lär vara uteslutet, att beviljande av statsunderstöd i detta fall skulle kunna medföra några för staten icke önskvärda konsekvenser.

Vad angår omfattningen av det understöd i form av tilläggspension, som statsmakterna alltså enligt min mening i detta fall böra medgiva, finner jag

Departements-
chefen.

statskontorets förslag vara väl avvägt. Ett bifall till detta förslag skulle nämligen bringa en behövlig hjälp utan att å andra sidan pensionsförmånen skulle komma att uppgå vare sig till det belopp, som skulle hava utgått vid tillämpning av det ifrågasatta delaktighetsbeloppet av 2,130 kronor, eller ännu långt mindre till det pensionsbelopp, som under motsvarande förhållanden i övrigt utgår till landshövdingens efterlevande i enlighet med nu gällande delaktighetsbelopp.

I likhet med statskontoret finner jag tilläggspensionen ej böra utgå för tid före den 1 januari 1927. Med avseende å grunderna för beräkning av dyrtidstillägg biträder jag likaledes statskontorets förslag.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att landshövdingen i Gävleborgs län August Robert Hagens änka Ellen Helga Louise Hagen, född Wadström, samt makarnas minderårige son Tord Bernhard må, utöver dem tillkommande pension från civilstatens änke- och pupillkassa, från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension till belopp för änkan av 504 kronor och för sonen av 216 kronor, att, räknat från och med den 1 januari 1927, utgå under samma villkor, som gälla beträffande nyssnämnda pension från berörda kassa;

dels ock besluta, att ifrågavarande tilläggspension skall i avseende å rätt till dyrtidstillägg därå likställas med pensionen från änke- och pupillkassan.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad föredragande departementschefen hemställt i de under 1:0—6:0 här antecknade ärendena.

Hans Maj:t Konungen behagar härtill lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Ullman.